

rimске grobove. Ohranjeni rdečkasti ostanki keramike kažejo na 3 manjše skodelice (T. VII, 1-6) in več trebušastih posod z enojnim in dvojnimi ročajem, podobnih tistim, ki najdene 1961 (VS 8, 239/240). V eni posodi bronasta noriško-panonska fibula, d. 7,5 cm, belo emajliran gumb z modrim polžasto zavitim okrasom in močno oksidiran, 14 cm d. železen nož. Predmeti v Posavskem muzeju. — S. Š.

Drnovo — Neviodunum. Razširjanje lanske sonde na območju rimske stavbe »Na Grobljah« in dodatne sonde za ugotavljanje antične poseljenosti prostora, kjer bo kult. dom. — Preko 300 m sond pokazalo, da prostor ni bil ves pozidan. Samo v 2 pasovih izrazita antična horizonta, vmes pravokotno se križajoči cestišči iz sphanega proda, med njima izredno močno grajeni podi neke stavbe s hipokavstom, a brez zidov (raznešeni in uporabljeni). Sredi stavbe s hipokavstom ogrevan prostor 6 × 5 m. V tlak vpraskani sledovi kažejo, da mesto vsakega stebriča za hipokavst vnaprej določeno. Drugih zidov nismo zasledili, tudi zemeljski prerezi kažejo nad sp. antičnim horizontom le enotno ruševinsko plast — prostor pač izropan, ali zaradi najdb (kipce boga Herakleja — J. Pečnik: svetišče) ali zaradi kamenja za zidave.

Sistematično raziskovanje na Grobljah odkrilo temelje obsežne stavbe z 2 prostoroma: manjši za stanovanje (tlak iz apnene malte), morda trgovino (v j. zidu zglajen, izredno dolg okenski nastavek — izložba oz. stojnica, pod to odprtino pa temelj iz razbitih peščenih blokov) z vhodom z J, kjer v zidu vrzel, a brez običajnega rimskega kamnitega praga. Vzh. odtod več ko 24 m d., a le 8 m š. lesen in najmanj enonadstropen prostor: j. zid največ 80 cm v., na vrhu raven in zalit z apneno malto, v kateri odtisi lesenih brun ostenja. Vzdolž po sredi 88 cm deb. in sedaj 96 cm v. zid; tako debel, ker očitno podpiral leseno konstrukcijo I. nadstr. Pri poznejših prezidavah ta zid na Z odstranjen v š. 1 m za prehod v sev. del prostora. Talni načrt in lega stavbe kažeta, da ves objekt le veliko skladišče nad (odkopanim) savskim pristaniščem. Lice proti cesti (zidna tehnika), notranji prostori ometani. Plastovita gradnja osrednjega zidu značilna za Hadrijanov čas — zač. 2. stol. n. št., datacijo pa potrjuje tudi na tlaku ene prvih faz najden Hadrijanov novc. — V. 3., najpozneje v 4. stol. na tem mestu več lesenih stavb s tlakom iz apnene malte. Zidani temelji

le pri eni tik ob cesti, t. i. ribja kost značilna za poznorimsko obdobje.

Pod temelji zah. krila skladišča, zlasti pa v trg. prostoru in pred njim številni ostanki klesarsko obdelanih peščenih blokov, členov neke bogato okrašene stavbe, verjetno obrnjene proti S (Sava) s predverjem na trdnih stebrih s komp. kapitlom na vrhu. Verjetno gladka stena, pod streho profiliran arhitrav, okrašen z »jajčnim nizom« in stiliziranim bršljanovim listjem. V notranjosti žrtveniki z napisi, ki omenjajo božanstvo svetišča in posvetitelje. Odkrili dele najmanj 2 oltarjev in del napisa s črko . . N . . Mogoče torej svetišče posvečeno Neptunu. Po ostankih oglja nad njenimi temelji sodimo, da stavba zgorela že v 1. stol. n. št., ruševine služile za kamnolom, predvsem pa za zidavo skladišča. Ker svetišče sezidano iz peščenca (okolica Kostanjevice ali Velikih Malenc), druge stavbe pa iz apnenca (lomljen pri Pijavškem) in poznomo časovno zaporedje, sedaj vemo, da stavbe iz peščenca nastale v 1., druge pa v naslednjih stoletjih n. št.

S tem znova odprto vprašanje prevoza teh težkih gmot (posamezni kosi pristaniškega pomola tudi do 2 t), ki možen le po rekah ali v zimskem času na saneh. Verjetno po dograditvi pristanišča prihajalo kamenje za Neviodunum pretežno po Savi, kar dokazuje, da pristanišče iz zadnjih desetletij 1. stol.

Začasna postavitev pristaniških kamnov v mrtvi savski strugi in odkriti, sproti očiščeni in zavarovani temelji rimskih stavb zametek prih. muzeja na prostem. — P. P.

Gradišče pri Martinj hribu (Dol. Logatec). Obsežno poznoantični večkoten, verjetno peterokoten utrjeni objekt na ledini »Vrh brsta« parc. 1026 k. o. Dol. Logatec, na značilnem kraškem terenu s tenko plastjo humozne zemlje na neizravnani skalni podlagi, na kateri tudi temelj zidu, izkopaval 1963 F. Leben s sodelovanjem Z. Šubic.

Vzh. in del sev. stranice utrjenega obzidja uničeni ob gradnji in popravilu ceste Skalna vrata, del vzh. obzidja pa mogoč sam spolzeti v 3 m gl. vsek Skalnih vrat.

Vhodna vrata v utrbo odkrita v 35 m d. in 1,30—1,40 m deb. j. obzidju. Smer na sev. robu delno uničenega, še 33,20 m d. in 1,40—1,60 m deb. zah. obzidja se dvakrat malo lomi. V sezah. notranjem vogalu manjši pravokotni prizidek 6,30 × 5 × 0,60 m z debelim temeljnim zidom, ki se proti S še nadaljuje — verjetno pred-

prostor, kar potrjuje v sev. zidu odkrit podboj vrat in sledovi line, odprtine v steni. Tubuli v notr. stenah prizidka in plast ogljenine kažejo, da bil prostor ogrevan. — Odkrite drobne najdbe: bronaste fibule s čebulastimi zaključki, železne sulične osti, konice kopij, sekir, panske sponse, železno okovje, žebelji, dleta, ključji, keramika in več ko 250 novcev, datirajo objekt od 2. pol. 3. stol. do k. 4. stol. — F. L.

Grubelce v dolini Drnice. Mestni muzej v Piranu jeseni 1964 nadaljeval odkrivanje temeljev antične stavbe na parc. 15/3 k. o. Korte. — V 10 dneh podaljšali 1960 in 1963 prekopani del za 2 m proti S in razširili za 4 m proti V po vsej dolžini, kamor segali še neodkriti zidovi in stranski kanal. V letos prekopanem delu parcele dokončno odkrili še 4. prostor in stranski kanal, ki se začinja 42 cm višje od dna glavnega kanala oz. višine dna manjšega prostora z mozaičnimi tli. Nikjer ostankov tlaka.

Drobne najdbe redke: deli naselbinske opeke, grobe keramike in rdečega stenskega ometa. Metalnih predmetov ni.

Temelji stavbe segajo v še neprekopani del terena. Po dosedanjih najdbah sklepamo, da gre za večjo antično stavbo, ki imela v doslej odkritem delu manjše hišne terme. — E. B.

Lanišče nad Kalcami — gl. posebno poročilo!

Ljubljana. Nadaljevanje malih zaščitnih posegov na **novem Trgu revolucije** ugotovilo stanovanjsko stavbo izven mestnega območja ob cesti Trojane (Atrans), tik ob drugem obrambnem jarku. Najdba hipokavsta na površini ok. 30 m² daje slutiti za stavbo ene same gradbene faze iz 2.—3. stol. n. š. zaradi neposredne bližine nekropole na vzh. strani ceste z grobovi iz 1. stol. n. š. verjetno stavba zgrajena potem, ko grobišča niso več uporabljali. Izkopavanja se bodo še nadaljevala.

Zaradi gradnje nove fakultete za strojništvo na **Rimski cesti** junija 1964 začeli s sistematičnimi zaščitnimi izkopavanji. Izkopno polje 1.456 m² obseglo že delno (Schmid) locirano insulo IX, del insule XXXIV, kloako in skrajni sezah. temeljni vogal insule VIII in sezah. temeljni vogal insule X. Med temi stavbnimi objekti odkopali križišče mestnih ulic in s tem dokumentirali Schmidove domneve. Odkopani predel insule IX po-

kazal naselitev že v najstarejši emonski gradbeni fazi, tj. v 1. stol. n. š. Najstarejša faza omejena na skrajni juzah. predel, osrednji j. del pa služil kot odprto dvorišče. Stratigrafska obdelava tega predela kaže odprto, leseno stavbo z zidanimi temelji. Debela plast žganine v 3. stol. (vdor Maximina Traxa) potrjuje domnevo, da leseni objekt takrat požgan, zravan, temelji pa porabljeni za novo stavbo mlajše gradbene faze, ki jo po ostankih materialne kulture in po sestavu zidov sodimo v sr. 3. stol. n. š. Obsegala ves pozidani areal. Veliki pravokotni prostor služil za zborni prostor ali pa za javno skladišče (primitiven tlak — zbita, s peskom pomešana zemlja). Stavba večkrat predelana in dozidana (dozidki v zah. in vzh. predelu). Popolnoma nov element v gradbeni strukturi emonske arhitekture pa predstavljajo postamenti na sredi stavbe, ki jih po stratigrafskih podatkih lahko zanesljivo uvrščamo v zadnje gradbeno obdobje, morda že v čas po hunskega vdoru, ko se v Emoni življenje nadaljevalo le na posameznih predelih nekdanjega mesta. — Pravokotno križajoči se cesti potekali v smeri S-J in Z-V in grajeni kot običajno z nasipavanjem pa večkrat popravljeni. Keramika, novci, bronasti nakit, najdeni med nasipnimi plastmi, potrjujejo 2 glavni obdobja gradnje teh cest. Najstarejša faza sodi tako kot omenjeni objekt v 1. stol. n. š. in uporabljena prav tako do vdora Maximina Traxa. Mlajša gradb. faza kaže večkratno pretlakovanje in v uporabi do konca obstoja Emone.

Nadaljevanje sistematičnih izkopavanj na **Jakopičevem vrtu** (vodi Mestni muzej, sodelovali Z. Šubic, in 4. štud. arhitekture): konservacija in zavarovanje 1963 odkopane insule XV, dviganje mozaika in odkop novega predela insule XV. Zaradi utrditve že odkopane predela in odvajanja vode uporabili kot drenažo mestno kloako, speljano pod cesto D (Schmid) v smeri Z-V, ki smo jo navezali na mestno kanalizacijo na Emonske cesti. Novi izkop na osrednjem delu vrta (pred leti Nar. muzej sondiral) po strukturi gradnje in razporedu prostorov nadaljuje del, odkopan 1963. Ker vmesnega prostora ni bilo mogoče odkopati, še ne vemo, ali gre v prvi gradb. fazi za več manjših stavb ali za enotno veliko stavbo. Izkopavanja se bodo nadaljevala. — L. P.

Ljubljana — Grad. Sept. 1964 Zavod za ur. stare Ljubljane začel raziskavati grad in neposredno okolico. — Sonda **ob kapeli** dala večji kos rimske tegule, son-